

Kettőscsillagok

Észlelő	Észl.	Műszer
Berente Béla (Kocsér)	7	16 T
Csillag Attila (Arad, RO)	24	19 T
Dán András (Etyek)	2	25 T
Kernya János Gábor (Sükösd)	1	20 SC
Ladányi Tamás (Balatonfűzfő)	5	11 T, 25 T
Sánta Gábor (Kisújszállás)	15	5 L
Tóth Zoltán (Fertőszentmiklós)	14	4,8 L
Vaskúti György (Vaskút)	14	20 T

A márciustól májusig tartó időszakban 7 amatőr 82 megfigyelését juttatta el. A Leo Minor észlelési ajánlat nem aratott osztatlan sikert: úgy látszik, a konkrét csillagokra vonatkozó ajánlatot szívesebben veszik észlelőink, mint az egész csillagképre kiterjedőt. Ezúttal egy rendhagyó rovatot olvashatunk: a beküldött észleléseket egészítjük ki az archívum régebbi anyagaival.

Rovatunk történetében két újszerűnek mondható észlelési technikával készült megfigyelések kerültek beküldésre: Dán András CB211 CCD kamerával 250/1270-es Newton-távcsővel 0,1 s expozícióval örökítette meg a γ Leo és a ξ Uma kettőscsillagokat, az előbbit szélesen bontva, az utóbbit elnyúlтан észlelve. Néhány országban (Franciaország, USA) már komoly hagyományai vannak a kettősök CCD-s megfigyelésének; örvendetes lenne, ha a most kezdeményezett módszer követésre találna. Berente Béla most készítette el a központi kitakarás nélküli 160/2000-es Yolo reflektorát, amely a hosszan tartó juszტიrozás után kiválóan teljesít (STO 289 Boo $6^m,1+9^m,6$, $S=4,8$, STF 1846 Vir $4^m,8+9^m,3$, $S=4,8$, STF 1834 Boo $8^m,0+8^m,3$, $S=1,4$). Mivel nincs a távcsőnek központi kitakarás és tartóláb okozta fényvesztése és diffrakciója, a kettősökről és a bolygókról is igazán éles, kontrasztos képet ad. Vaskúti György — önmagához híven — ismét egyedi észleléssorozattal jelentkezett: halvány Jonckheere-kettősöket figyelt meg a 20 Gemínum mellett. Az észlelések egy külön cikk keretében kerülnek publikálásra. Amatőrtársunk geminubeli tallózását nappal (!) folytatva osztottkörökkel felkereste a Castort és sikeresen felbontotta. Csillag Attila szépszámú látómezőrajzos anyaggal tisztelte meg a rovatot javarészt a téli ég kettősei közül válogatva (Hydra, Taurus, Gemini).

ζ Boo

14388+1357(1950) $4^m,5+4^m,6$ $0,8$ 300 2000 AB = STF 1865
14411+1344(2000) $10,9$ 99,3 259 1911 AC = H IV 104

Babcsán (10,2 L, 256x): A kettősség ránézésre látszik. Két azonos fényességű fehér csillag összeolvadva. PA=120/300. 350x: Ezzel a nagyítással sem bomlik szét teljesen, a szögtávolság $0,9-1,0$ körüli és egy-két tized magnitúdó fényességkülönbség észlelhető.

Bagó (15,2 T, 147x): PA= 320 irányban megnyúlt nyolcas alakú kép, enyhe bevágással a kékesfehér csillagok között.

Berente (25 C, 380x): Rendkívül szoros 0"7–0"8-es kettős fél korongnyi réssel bontva, csekély fényességkülönbséggel. PA= 300. 16 T, 400x: Egyenlő fényességű, sárgásfehér csillagok, az Airy-korongok érintkeznek vagy kis mértékben fedik egymást.

Kiss (10 T, 225x): A kettősségnek nincs nyoma, a diffrakciós kép kör alakú.

Papp (24,4 T, 240x): 1"–1"1-es alig eltérő sárgászöldes pár, PA= 300.

A múlt század eleje óta ismert a főpár, a C komponenst azonban már William Herschel is feljegyezte a 18. sz. alkonyán. Az AB 124 éves keringési idejű, amely az elkövetkezendő években egyre szorosabbá válik.

π^1 UMi

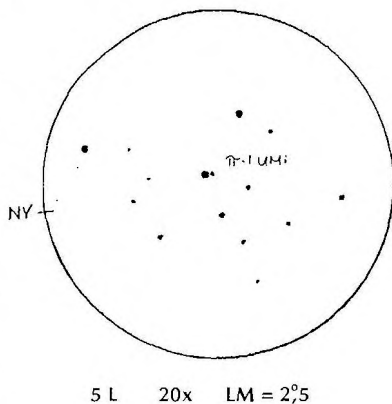
15320+8037(1950)	6 ^m ,6+7 ^m ,3	31",1	80	1959
15292+8027(2000)	11,0	135,4	104	1925

Babcsán (7 L, 60x): Szélesen bontott fényes pár, eltérő sötétnarancs csillagokkal. PA= 87.

Ladányi (5 L, 22x): Szélesen bontott, fényes komponensekkel. Kissé eltérő pár, a főcsillag halványkék, a kísérő narancssárga színű. PA= 90.

Sánta (5 L, 20x): Elegáns csillagpár a pólus környékén. A fehér csillagok fél magnitúdót térnek el, köztük kb. 25" a távolság. A társ PA= 80 irányban látszik. Szép pár, de nem kimondottan feltűnő.

STF 1972 néven is jegyzett csillag, amelynek komponensei közös sajátmozgásúak. A főcsillag spektroszkópiai bináry. Érdeemes lenne felkeresni a C tagot is, amelyről észlelőink nem tesznek említést. Franks a rendszer színait sárgásfehérek és kékesfehéreknek becsülte.

ϵ Mon

06211+0437(1950)	4 ^m ,5+6 ^m ,5	13",4	27	1934	AB = STF 900
06238+0436(2000)	12,7	93,7	254	1911	AC

Ladányi (5 L, 54x): Standard pár. A sárgásfehér A komponens mellett PA= 25 irányban látszik a 2 magnitúdóval halványabb kékes színű társ.

Nagy Z. (5 L, 54x): Kékes csillagok, nagy fényességkülönbséggel. PA= 35.

Rideg (12 T, 52x): Könnyen bontott, tág kettős. A kékesfehér, 4,5 magnitúdós főcsillagtól PA= 40 irányban észlelhető a 2 magnitúdóval halványabb kék kísérő.

Tóth (4,8 L, 40x): Standard, eltérő kettőscsillag fehér és kék tagokkal. A becsült szögtávolság 15", DM= 2, PA= 15.

Az ϵ Mon Flamsteed-számmal is jegyzett negyedrendű csillag. Fix pár, Burnham Celestial Handbook-jának megjegyzése szerint szép csillagmezőben fekszik. Az észlelések nem tesznek említést a harmadik komponensről, amelyhez, minden bizonnyal, nagyobb átmérő szükséges. Webb a színait arany-sárgának és lilának észlelte.

LADÁNYI TAMÁS